CONSTYTUCYE
SEYMU EXTRAORDYNARYINEGO DWUNIEDZIELNEGO WARSZAWSKIEGO,
Roku Páńſkiego M. DCC. XII.
Dniá V. Kwietnia Záczętego.

CUM GRATIA & PRIVILEGIO S. R. M.

VARSAVIÆ, Typis Scholarum Piarum.

W IMIĘ PANSKIE AMEN.

AUGUST WTORY.

Z BOZEY Łáſki KROL POLSKI, Wielki XIĄZĘ Litewſki, Ruſki, Pruſki, Mázowiecki, Zmudzki, Kijowſki, Wołyńſki, Podolſki, Podláſki, Inflantſki, Smoleńſki, Siewierſki, y Czerniechowſki. A Dźiedźiczny XIĄZĘ SASKI y ELEKTOR, &c.

WSzem w obec, y każdemu z oſobná, komuby o tym wiedźieć należáło, oznáymuiemy. Iż upátruiąc potrzeby Rzptey, y dosyć czyniąc obowiązkowi Náſzemu *in Diplomate Regio* ná przeſzłym wálnym Ziezdźie Warſzáwſkim Stanom Rzptey dánemu, y żeby zá dni Pánowánia Náſzego Chwałá Boża, y po przeſzłych nieſzczęśliwośćiách y záwieruchách Domowych, ſzczęśćie Publiczne, y ſpráwiedliwość Swięta zákwitnąć mogłá, y Cny Narod Polſki, y W. X. L. ćieſzyć ſię *antiqua forma Conſiliorum publicorum*: á nie mogąc zá wyprowádzeniem Woyny Szwedzkiey *ex viſceribus Regni* do Pomeraniey Szwedzkiey Seymem Wálnym Sześćniedźielnym ukontentowáć *deſideria Populorum*, Seym ten Extráordynáryiny Dwuniedźielny, pominąwſzy zwykłe *ſolennitates* przyſzło Nam złożyć, ktory *authoritate præſentis Conventûs*, wſzyſtkich Stanow Cáłey Rzptey approbuiemy, y powagę onemu Seymu Wálnego Sześćniedźielnego przy-

 znawamy.

znawamy. A oraz wáruiemy, że to dawnym Práwom y zwyczáiom o ſkłádániu Wálnych Seymow ná potym ſzkodźić nie ma, y nie powinno: ktore *in integro* záchowuiąc, y reáſſumuiąc niżey wyrażone Conſtytucye, z pozwoleniem PP. Rad, y Poſłow Ziemſkich, poſtánawiamy y uchwalamy.

Utwierdzenie oświádczenia śię Stanow Rzptey przy ubeśpieczeniu Doſtoieńſtwá Náſzego.

JAko zá łáſką Bożą y chwalebnym ná potomne czáſy dowodem Stáropolſkiey cnoty y żárliwośći ku Máieſtatowi Náſzemu, Cne Stany Rzptey, naprzod *in Campo Electorali* wolnymi głoſami, y znowu ná Seymie Wárſzáwſkim *Pacificationis, concordi omnium accessu, ſubſequentèr* przez Seym Lubelſki, á potym & *per ſacra vincula* Generálney Sendomirſkiey Confederácyi, y przez poprzyśiężoną nierozdźielną iedność, zgodę, y obowiązki ná záſzczyt Wiáry Swiętey Kátolickiey, Doſtoieńſtwá Náſzego, y wolney Elekcyey, Thron náſz, y zupełną do Nas poufałość ugruntowáły, y ná przeſzłym Wálnym Ziezdźie Wárſzáwſkim, ná Popárćie teyże Generálney Sendomirſkiey Confederácyi zezwoliły, y Nam *legitimè* Pánuiącemu *Diploma liberæ Electionis Noſtræ* ná pomienionym Seymie Wárſzáwſkim *Pacificationis* dáne, & *in volumen Legum inſertum* utwierdźiły, y wſzyſtkie ſpiſki, Confederácye przećiwne, exwinkulácye, & *fœdus Varſavienſe* z Koroną Szwedzką *nulliter* záwárte, *ac quævis attentata publica & privata in præjudicium Iuris & Coronæ Noſtræ, quocunq; Nomine* Ziázdow y Rad wypádłe, *cum prætenſa violenta Electione & Coronatione hoſtili, pro nullis, irritis, invalidis, & inſubſiſtentibus* uznáły, tudźieſz pod niebytność Náſzę *ob permoventes* ná ten czás *rationes inevitabilis neceſſitatis, ſpeciali* iednák *intuitu* utrzymánia Nas *in Solio Regni* ogłoſzone *Interregnum, in rehabitionem, poſſeſſionem, & recognitionem inconteſtabilis Dominij Noſtri caſſata Altdrandtſtadienſi transactione* rezolwowáły, y wſzyſtko porządnie dla záchowánia Pokoiu Domowego y poſtronnego obwárowáły, y dokończyły. Ták y teraz też Stany Rzptey, ná tym Seymie bez żadney ſcyſſyi y rozerwánia zgromádzone y ziednoczone, dla tym zupełnieyſzego ugruntowánia Máieſtátu Náſzego, y ponowienia dawnieyſzych y świeżſzych między Stanámi Rzptey obowiązkow, y żeby wypádły z ſerc y pámięći tych wſzyſtkich

molimi-

molimina, ktorzy zle myślą, álbo ſobie ieſzcze iákieykolwiek rewo-
lucyi płonną czynią nádźieię, znáiąc Nas zá Páná y Krolá ſwego,
cokolwiek pomienione Seymy, Wárſzáwſki, Lubelſki, Sendomirſka
Generálna Confederácya, y przeſzłe Wálne Rády, oſobliwie Wálny
Ziazd Wárſzáw. *circa tuitionem* Chwały Bożey, Wiáry S. Kátolickiey,
Doſtoieńſtwá Náſzego, Oyczyſtych Praw, Swobod, y Wolności,
y cáłości Gránic, bez wſzelkiego uſzczerbku, ábo áwulſyi poſtáno-
wiły, y uchwaliły to wſzyſtko *lege præſenti* reáſſumuią, y chcąc
mieć *ratum*, *firmum*, & *inviolabile* rzeczą ſamą, y ſtátecznym ſtwier-
dźáią y ápprobuią utrzymániem, y przećiwko wſzelkim poſtronnym
y Domowym Nieprzyiaćiołom, *quocunq; titulo vel prætextu* náſtę-
puiącym, ſtátecznie przy Nas ſtawáć, y ná zgubę y ſkázę tego po-
wſtáć, *ſub nexu* Przyśięgi y ſumnienia przyrzekáią. ktore *firmiſſima*
munimenta Tronu Náſzego Krolewſkiego, wdźięcznym Oycowſkim
przyimuiąc ſercem, wzáiem Stanom Rzptey *Fidem Noſtram Regiam*
ſub Sacramento Iurisjurandi, invadiamus, iż Wiáry Swiętey Kátolickiey
integritatem, *Iura* & *Immunitates Eccleſiaſticas*, Práwá, Swobody, y
Wolności tychże Stanow, & *Sanguine Majorum parta decora*, ták
curæ cordiq; mamy, y mieć będźiemy, áby w niwczym nárußzone nie
były, y w dawnym ſplendorze ſwoim záiáśniáły, y ieżeli w czym
iniquitas temporum, álbo *hoſtilitas Svetica*, iáki *cauſavit* uſzczerbek,
to wſzyſtko w dawną wpráwić klubę, y nie ináczey, tylko iáko
wolnym pánowáć Narodom, dekláruiemy y ślubuiemy, y tym
końcem przeſzłe *Diplomata* Náſze, y ſolenne áſſekurácye, Stanom
Rzptey dáne y poprzyśiężone, w niwczym ie mieć niechcąc náru-
ſzone, *in toto* ápprobuiemy, y one *ſalva* & *inviolabilia* we wſzy-
ſtkich Punktách, Artykułách, klauſulách, y ligámentách *ſacroſanctè*
záchowáć obliguiemy śię. A kiedyśmy przy pomocy BOGA
Naywyżſzego Woynę Szwedzką *in hoſticum* do Pomerániey wypro-
wádźili, tedy weſpoł z Stanámi Rzptey dálſze uśilne náſze ſtáránie y
pieczołowánie do tego końcá kierowáć będźiemy, áby aktuálna ewá-
kuácya Woyſk Auxyliárnych Cárá I.M. Moſkiewſkiego, iák nayprę-
dzey doſzłá, y żeby pomienione Woyſká Auxyliárne z wielkimući-
mięzeniem Poddánych Náſzych, dłużey śię w Kroleſtwie Náſzym
nie báwiły, owſzem Kolligáckim Páktom, Soiuſzom, y po wiele-
kroć rázy ponowionym Deklárácyom Cárá I. Mći, y Rozhoworom
we wſzyſtkim doſyć śię ſtáło, *ſeriò* & *efficaciter authoritatem* No-
ſtram Regiam do Cárá I. M. Moſkiewſkiego *interponemus*, y námo-

wione śrzodki do skuteczney ewákuácyi *juxta scriptum ad Archivum*, ktory *lege præsenti approbatur*, *ad effectum* przywieść deklárujemy, y iuż *eo intuitu*, Uniwersały do Woiewodztw, Ziem, y Powiátow, *in solatium Populis*, áby więcey nie dawały pomienionym Woyskom Prowiántow y Kontrybucyi, z Káncellaryi Nászey, ták Koronney, iáko W. X. L. wydác rozkazáliśmy. Lubo záś ći, ktorzy dotąd Krolowi Szwedzkiemu y stronie przećiwney *actu ipso adhærent* po ofiárowáney ámnistyi y łásce Nászey Krolewskiey, dotąd się ieszcze nie upámiętáli, *&* *in gremium* spolney Mátki Oyczyżny nie powroćili, nie mieliby *gaudere beneficio communis libertatis*, y słusznie podpadli Sądom, y winom w Práwie opisanym, ná dowod iednák Oycowskiey Nászey clemencyi, y láskáwośći cáłey Rzptey, ieszcze im *ad resipiscentiam*, *spatium* sześćiu Niedźiel od odłożenia tego Seymu *indulgemus*, wáruiąc *intra hoc spatium accedentibus*, *vel accessuris omnimodam securitatem*, *vitæ*, *bonorum*, *&* *honorum*, ktore Honory, dotąd nie rozdáne, z wiecznym zápomnieniem uraz Nászych, y od Nayiáśnieyszego Kolligatá Nászego Cárá I. M. beśpieczeństwo Osob y Dobr ich áſſekuruiemy, *aliàs in casum ulterioris abruptæ contumaciæ*, y nie oddánia Nam ubliżonego posłuszeństwá, z przystoynym przeproszeniem, *ad extensionem rigoris*, Práwá zá wynieśieniem y położeniem Mándatow ná Dobrách Dźiedźicznych *præcisis omnibus exceptionibus*, *&* *beneficijs Iuris*, ná przyszłey da BOG Reáſſumptiey Seymu, *peremptoriè* sądźić, *&* *ad executionem pœnarum irremisibilitèr* przystąpić dekláruiemy, *reservando circumscriptionem Bonorum Terrestrium ad Iudicium Reipublicæ*, ná przyszłym da BOG Seymie, *salvis per omnia Iuribus Vxoreis Injuriatorum creditorum*, ktorzy *realitèr* pieniądze podawáli, przez Sądy głownych Trybunałow oboygá Narodow *liquidandis &* *disjudicandis*, tudźiesz *legitimis Donationibus &* *cessionibus officiosè recognitis*.

Pospolite Ruszenie Koronne, y W. X. L.

ACzkolwiek wszelkiemi stáráliśmy się sposobámi o uspokoienie *ab intra &* *ab extra* rey Rzeczypospolitey y postronnych Monárchow Medyácye przyiąć ofiárowáliśmy, do záwárćia przystoynego Tráktátu z Krolem I. M. Szwedzkim, że iednák ták dobre intencye násze skutku swego nie wźięły, y pomienionego Krolá I.M. Szwedzkiego w upornym przedśięwźięćiu swoim nieporuszonego,

y dále-

y dálekiego uználiśmy *à meditationibus* Pokoiu,przez co,co raz większe niebeśpieczeńſtwá, y ćięższe dolegliwośći y preſſury ná tę Oyczyznę náſtępuią, á ile kiedy niektorzy z Narodu Polskiego y W. X. L. przy tymże Krolu Szwedzkim śię wiążąc, coraz *novas cient guerras & turbas*, dla czego chcąc mieć Rzptą w iák naylepszą ufundowáną posturę, y uwolnić ią od wszelkich zkądkolwiek pochodzących niebeśpieczeńſtw, y dolegliwośći, nie tylko przez regulárne Woyſko, ále *& ſummum robur ac præſidium* pierśi Szlácheckich Poſpolite Ruszenie wszyſtkiey Korony Polſkiey, y W. X. L. y Prowincyi do niey należących, Xięſtwá Inflántſkiego, Piltyná, y Kurlándyey, według dawnych Praw y zwyczáiow, zá zgodą PP. Rad Nászych, y Posłow Ziem oboygá Národow, ná obronę powszechną, y doſtoieńſtwá náſzego uchwalamy, ktore *ſinè diviſione belli, contra omnem caſum ingruentis periculi, & publicæ neceſſitatis, ac naturalis defenſionis, juxtà mentem* Státutow Koronnych, á osobliwie Conſtytucyi *Annorum* 1621. *&* 1634. *&* 1676. poſtánawiamy, y záraz po tym odłożonym Seymie, pierwsze Wići, iedne zá dwoie wydáć dekláruiemy, á trzećie oſtátnie, w mocy Náſzey *tàntiſper* záchowuiemy. Woiewodztwá Mázowieckie, Podláſkie, Ziemię Łukowſką, Pruſkie, y Woiewodztwo Podolſkie, przy dawnych Práwách y zwyczáiách konſerwuiąc *in pleno robore*. Popiſy záś y okázowánia, według Práwá dawnego, áby były *in uſu* mieć chcemy.

Legácye do Dworow poſtronnych.

JEzeli w ktorych, tedy w teráźnieyszych konjunkturách, potrzebne Poselſtwá, álbo Ablegácye, bacząc *etiam ad locum* generálnego Kongreſſu do utrechtu z osobná iák nayprętszą expedycyą, Ablegatá do Nayiáśnieyszego Cárá I. M. Moſkiewſkiego, *cum ultimaria requiſitione* od Stanow Rzptey o Ewákuácyi Woyſk Auxyliárnych z Gránic Korony Polſkiey y W. X. L. y Prowincyi Pruſkiey, z Fortec Elblągá, Toruniá, *Territorium* Gdáńſkiego, Piltyná Kurlándyey, Białeycerkwi,Inflant, Ukráiny cáłey, Połonnego, y innych *ad corpus* Rzptey należących, tudźieſz w inszych pretenſyách, y krzywdách Rzptey, w przywroceniu y oddániu Fortec, Rygi, Xiąg Kijowſkich Ziemſkich y Grodzkich, w Mánáſterze Kijowſkim będących, tudźieſz ludźi z Kijowſkiego, Brácławſkiego, y innych Woiewodztw wźiętych ná Stolicę, w oddániu Armat, po Fortecách

ták Koronnych, iáko y W. X. L. zábránych, poniewaź Woyſk Auxy. liárnych Rzpta nie potrzebuie, á náwet y z tych 12. tyśięcy Soiuſzem deklárowánych, cále dyſpenſuie, iáko ſię iuż z tym *in anteceſſum* przez Wielkiego Poſłá ſwego Wielmożnego Márcyáná Wołłowiczá, Márſzałká W. W.X.L. clárygowáłá, mieć chcemy, ktoremu Ablegatowi Káncellárya W. X. L. żywą y rzeźwą Inſtrukcyą formowáć będźie. Drugie záś Poſelſtwá álbo Ablegácye, gdźie *neceſſitas exiget*, przytomny Senat *cum Miniſtris Statûs*, y przy Urodzonym Márſzáłku Seymowym, *ſeriò examinabit*, á Káncellárya ták Koronna, iáko y W.X.L. z wſzelką oſtrożnośćią należyte Inſtrukcye piſać będą, y żeby ſobie nic nád nie z Pány poſtronnymi tráktowáć nie pozwoláli, y w żadne ſię uchoway BOZE, y Rzpltey nie wdawáli *alienationes & avulſiones*, owſzem *cum fructu publico* funkcye ſwoie odpráwowáli, y relácye da BOG ná przyſzłym Seymie odłożonym *in facie omnium Ordinum* czynili, á tych wſzyſtkich *Legatos & Ablegatos, Terrigenas, Poſſeſſionatos*, Korony Polſkiey y W.X.L. mieć chcemy, á Wielmożnego Woiewodę y Generałá Ziem Mázowieckich, iákośmy raz zá Poſłá Wielkiego do Przeświętney Porty Ottomáńſkiey, dla ponowienia y utwierdzenia Tráktátu wiecznego Kárłowickiego deſtynowáli, y náznáczyli, ták też Legácyą w Oſobie iego *authoritate præſentis Conventûs* ápprobuiemy, y nienáruſzony Tráktat miec chcemy, y ktoby go miał wzruſzáć, *& privato auſu* Woynę záczynąć, *pro hoſte Patriæ* tákiego dekláruiemy, *Beneficia Legum* Poſłom *in functionibus publicis* będącym, podług dáwnych Praw *in toto* reáſſumuiemy.

Zapłátá Woyſku *pro præterito*.

CHcąc zapłátę regulárną Woyſku Rzptey Koronnemu *in effectu* zá lat dwie *ad primam Auguſti Anni currentis* według Uchwały Ziázdu Wárſzáwſkiego *præſtare*, Remánent przez Trybunał Skárbowy wyráchowány przyimuiemy, y ná tenże remánent *modo & genere* ná przyſzłych Seymikách *conſtituendo*, dwie Cwierći zupełne zápłáćić, *authoritate* Seymu tego deklaruiemy, z tym obiáśnieniem, że przydána Hyberná *per diſpoſitiones* Commiſſyi Hybernowych, nád ſummę ná Seymie Lubelſkim konkludowáną, y *per ſcriptum ad Archivum* determinowáną, w ten dyſpártyment ná Woiewodztwá Regulárney płacy wchodźić nie ma, y owſzem *pro excluſa* z wyżey námienionego Remánentu *cenſeri* powinná, y żeby Dobrá Ziemſkie podobnymi nád Uchwałę Rzptey expenſami, *ſub titulo* Hyberny

nie

nie były obćiążone, *ſeriò præcavemus*. Te zaś *ad interim* dwie Cwierći, iáko nayprędzey máią bydź płácone, zá áſſygnácyámi Skárbu Koronnego do Woiewodztw, Ziem, y Powiatow wydánemi *pro hac ipſa vice*, według opiſania Wálnego Ziázdu Wárſzáwſkiego *præcisè* do lat dwoch poſtanowioney regulárney płacy z Skárbu Koronnego, z tą precautyą, áby táż importáncya dwoch Cwierći, ná zapłátę Woyſku w uſługe náſzey ſtátecznie zoſtáiącemu, ná opátrzenie y fortyfikácye Kámienćá y Artyleryą obroćiłá ſię, á nie ná żadne inne potrzeby, ktory to Skarb Koronny, nie ma więcey pretendowáć Podatkow, ná Wálney Rádźie Wárſzáwſkiey, y Ceł Generálnych uchwalonych, nád czás tąż Rádą Wárſzáwſką opiſany, to ieſt, *ad diem primam Septembris Anni currentis*. Pretenſye *injuriatorum* odłożywſzy do inſzych Cwierći ná Ziezdzie Wálnym Wárſzáwſkim uchwalonych. Tudźieſz *ſalvâ actuali & reali liquidatione* Woiewodztw Wielkopolſkich, y Prowincyi Pruſkiey, z Woyſkiem Náſzym Sáſkim ná Trybunale Skárbowym *expedienda, & eo præcuſtodito*, áby *in futurum* káżde *defectus* Podatkow, do Seymu odſyłáne były, *ſinè impoſitione* od Trybunału Skárbowego Koronnego, *ſummarum arbitrarum*: *ſalvo* oraz *calculo* Wielmożnego Podſkárbiego Koronnego, ná przyſzły Reáſſumpcyi Seymu, y Urodzonych Poborcow ná Trybunale Skárbowym, *ac quietationibus* z wypłáconych przez Woiewodztwá Podatkow, oraz y importáncyi, ktore Woiewodztwá nie wnośiły, *ſalvâ quoq; liquidatione* Cwierći ośmey nieliquidowáney, y tych Chorągwi y Regimentow, ktore ná Trybunale przeſzłym Rádomſkim nie liquidowáły ſię, *non præjudicando curſui* Dymowego ná Piechoty, według Ziázdu tegoż Wárſzáwſkiego ná dwie Lećie poſtánowionego.

Diſciplina Militaris.

CHcąc Kráie Náſze nie tylko *tot calamitatibus* Woyny teráźnieyſzey, & *inundatione* Woyſk nieprzyiaćielſkich, y Auxyliárnych zniſzczone, ále też od włáſnego Zołnierzá wielorákich Imion, ná ruinę Oyczyſtego Gruntu wymyślonych exákcyi, ćiężarámi zdeſolowáne, *ad antiquum florem reducere*, y ná záwſze one *in futurum*, od podobnych przećiwko Práwu, & *contra Immunitates* Dobr Náſzych Stołowych, Krolewſkich, Duchownych y Ziemſkich, Donátáryu-

ſzow,

ſzow, záſlonić wiolencyi, *Immunitates* onychże Práwem opiſane, *in toto inviolabiles* konſerwuiemy, y mieć chcemy, y oraz wſzyſtkie dawnieyſze, świeżſze, o grożie Woyſkowey, oſobliwie oſtátniego Ziázdu Wárſzáwſkiego reáſſumuiemy, y ápprobuiemy Conſtytucye. Pálety, Kántony, Porcye, Commiſſoryaty, *tanquam exotica*, y Wolnemu Narodowi *graviſſima* licencyi Zołnierſkiey *Nomina*, á Rzpltey *pernicioſiſſima*, *in perpetuum damnamus*, y cokolwiekby *ſub his titulis in futurum, vel quocunq; alio illicito prætextu*, Dobrá Náſze Stołowe, Krolewſkie, Duchowne, Ziemſkie, uchoway BOZE miáły od Woyſk Rzpltey Oboygá Narodow, y ktoregokolwiek záciągu ponieść krzywdy y ſzkody, Wielmożni Hetmáni oboygá Narodow nieodwłoczną kárę *cum ſatisfactione Injuriatorum, ſuper delinquentes extendere* powinni, *ſub rigoribus* dawnymi Conſtytucyámi *contra violatores Immunitatum* Dobr Ziemſkich *expreſſis*. Aby záś ták Woyſká W. X. L. w Koronie Polſkiey, iáko też Koronne w W.X.L. ták przechodámi, iáko ſtácyámi, *in aggravationem* Dobr Ziemſkich, Duchownych, Krolewſkich, y wſzelkich nie wazyły ſię *quidquàm attentare quocunq; prætextu*, wſzyſtkie *in eum finem* ferowáne reáſſumuiemy Conſtytucye.

Alternatà Laſki Trybunálſkiey.

ZAbiegáiąc wſzelkim kolliſyom między Prowincyą Wielką-Polſką y Máłą-Polſką, reſpektem Alternaty Laſki Trybunálſkiey, poſtánawiamy, áby ták ná przyſzły Trybunał Piotrkowſki, iáko y po nim náſtępuiący Márszałek, z Wielko-Polſkiey Prowincyi był obierány. A potym Alternátá *inviolabiliter* záchowána bydź ma. *In caſum* przeſtąpienia Práwá tego o Alternatách *invalidam, nullamq; electionem* dákláruiemy.

Odłożenie Seymu.

POnieważ teráźnieyſzego Seymu Dwuniedźielnego, nie przyſzło Nam, y Stanom Rzpltey w ták prętkim y nagłym czáśie, dla náſtępuiącey *actualitèr* pory woienney *finalitèr* zákończyć, tedy dla nayprętſzego y nayſkutecznieyſzego wyprowádzenia Woyſk Auxyliárnych, ták z Korony Polſkiey y W. X. L. iáko też Prowincyi do Kroleſtwá należących, Inflant, Piltyná, Kurlándyi, tudźieſz Elbłągá,

Toruniá,

Toruniá, *Territorium* Gdáńskiego, Białeycerkwie, y innych Fortec Ukráiny Polskiey: dla ubeśpieczenia obrad publicznych, żeby w ták niebeśpiecznych konjunkturách Rzplta *destituta Consilio* nie byłá: dla porozumienia się *cum exteris*: dla odebránia relácyi wyrázonych od Nas Poselstw: dla obmyślenia płacy *in futurum*, Woyskom, *in obsequio* Nas y Rzpltey zostáiącym: dla ukontentowánia *desideriorum* Woiewodztw, Ziem, y Powiátow oboygá Narodow, y dla innych okkurrencyi Seym ten *non ex potestate unius statûs*, ále *consensu omnium Ordinum, nemine reclamante*, pod tąż Láską y temiż Posłámi, *in integra prærogativa* Praw postánowionych *in securitatem* Posłom, *non præjudicando quidquàm*, dawnym ô Seymách Práwom ná Dźień Trzydźiesty Pierwszy Mieśiącá Grudniá w Roku teráźnieyszym, odkładamy, záchowuiąc *dispositionem* Alternaty w porządku Seymowánia W. X. L. *salvo* wprzod do Izby Poselskiey, *ad proponendas & formandas Leges* regressu. Gdźie przy zgromádzonych *in termino* Seymowánia Stanách wszystkich, *pro primo & principali objecto* obrad, *post provisam securitatem internam & externam, prævio calculo* Wielmożnego Podskárbiego Koronnego, zapłátá dobrze zásłużonemu Rycerstwu przy Nas nieporuszoną wiárą stawáiącemu, obmyślona bydź ma, odkładáiąc wszystkie *desideria*, recessa przeszłych Seymow Wárszáwskiego, Lubelskiego, Rády Grodźińskiey, y Ziázdu Wálnego Wárszáwskiego, do Reássumpcyi dá BOG, Seymu przyszłego. A strzeż BOZE, ieśliby ták zápámiętáły w tym zámięszániu Oyczyzny ználazł się, że czy sam w Osobie swey, czyli *turmatim*, lub z Chorągwiámi *recedere in partes adversas* chćiał, tedy tákowy, nie tylko *pro infami*, ále też *pro Hoste Patriæ declaratur*.

STANISŁAW DENHOFF, Hetman Polny W. X. L. Miecznik Koronny, Márszałek Seymowy Kołá Rycerskiego, *mpp.*

Theodor Potocki, Biskup Chełmińßki y Pomezáńßki, Nominat Wármińßki y Sámbińßki, Deputat do Constytucyi z Senatu, salvis Juribus Immunitatibus, & Prærogativis Ecclesiasticis, *mpp.*

Piotr

Piotr ná Kczewie Kczewſki, Woiewodá Málborſki, Deputat z Senatu z Wielkiey Polſkiey do Konſtytucyi. mpp.

Adam Szániáwſki, Káſztelan Lubelſki, Deputat do Konſtytucyi z Máłey Polſkiey z Senatu, mpp.

Władyſław Hrábiá ná Wiśnicách y Nieſuchoiezácy Sápiehá, Woiewodá Brzeſki, Deputat do Konſtytucyi z Senatu W. X. L. mpp.

Michał z Kożielſká Kniáź Puzyná, Stároſtá Wiſki, Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey, mpp.

Stániſław Młocki, Stároſtá Ziemi Zakroczymſkiey, Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Wielkopolſkiey. mpp.

*Károl ná Smogorzewie Wąsowicz, Podkomorzy Generálny Powiátow y Ziemi Wodżtwá Sendomirſkiego, Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Máłopoſk.*mpp.

Woyćiech z Krzywonogi y z Grotkowá Łoś, Podſtoli Ziemi Lwowſkiey, Deputat do Konſtytucyi z Prowincyi Máłopolſkiey. mpp.

Wincenty Piotr Wołłowicz, Referendarz W. X. L. Poſeł Woiewodztwá Wileńſkiego, Deputat do Konſtytucyi z W. X. L. mpp.

Piotr Stániſław Godźiembá Godebſki, Chorąży y y Poſeł Powiátu Pińſkiego, Deputat do Konſtytucyi Seymu z W. X. L. mpp.

Gábryel Piotr Neronowicz Szpillowſki, Stolnik Rzeczycki, Stároſtá Steygwilſki, J. K. M. Sekretarz. mpp.

CONSTYTUCYE W. X. Litt. w Roku 1712.

Miesiącá Kwietniá dniá 5. w Wárszáwie.

Pospolite Ruszenie W. X. Litt.

PO wynáleźionych y zgodnie z Stanámi Korony Polskiey umowionych sposobách, y śrzodkách do rátowánia w teráźnieyszych niebespiecznych Rzeczypospolitey okolicznośćiách, Pospolite Ruszenie według dawnych Praw y zwyczáiow W. X. Litt. *pro naturali defensione*, zgodnie uchwalamy dla obrony tym skutecznieyszey, od wszystkich przećiwnych Práwu y wolnośćiom, impetycyi, ktore Pospolite Ruszenie z Dobr nászych Stołowych, Duchownych, Ziemskich, Szlácheckich, *antiquâ Praxi*, według opisania y pen *suprà delinquentes*, w Státućie W. X. Litt. opisanych, przy wydánych trzećich Wićiach nászych, we wszelkim porządku stawáć powinne. *In reliquo* do Constytucyi wyżey nápisaney o Pospolitym Ruszeniu w Constytucyách Koronnych ná Seymie teráźnieyszym referuiemy się.

Nowa abiurátá W. X. Litt.

AZe w W. X. L. z dopuszczenia Bożego, *& inclementia fatorum*, wielka grássowáłá *pestilentia*, ták dálece, że większa nierownie część bezludnych kráiow, dźikich Pustyń y zárosłych Pol, żáłosne okázuią się widoki. Przeto *ad vota & gemitum Populorum*, nową ábiuratę Obywátelom W. X. Lit. záprzyśięgáć po Grodach *solito ordine & cursu* niżey wyráżonego, zá zgodą wszech Stanow Rzptey uchwalamy, y ná ten koniec po Seymikách relacyinych Grody záśiadáć máią, á ieśliby *quo fato* zátrudnione były Grody, tedy ná Sądách Fiskálnych ta ábiuratá *exequi* powinná, a potym *per oblatam* do Grodu podána. Grod záś, lub Sąd Fiskálny, przed odebrániem tych Iurámentow sam przysięgę iáko nikomu nie folguiąc, Iurámentá przyimowáć będźie, wykonáć powinien w te słowá: Ja N. przyśięgam Pánu BOGU Wszechmogącemu, w Troycy S. Jedynemu, ná tym, iż będąc Konstytucyą do excypowánia Jurámentow náznáczony, spráwiedliwie Jurámentá, ták od wielkiego, iáko od niższe-

go Stanu, oſobliwie od Woiewodow, Urzędnikow, W. X. L. Stá-
roſtow, będę odbierał, onych według Roty w Conſtytucyi tey
opiſaney, *publicè* ſłuchał, żadnemu przyśięgi nie opuſzczał, y tych,
ktorzy nie przyśięgáli ſpráwiedliwie ná Delatę podał, ták mi Pánie
BOZE pomoż, y Męká iego Swięta. Po wykonániu tákiey przy-
śięgi, Jurydycznie záśiąść powinni, y ze wſzyſtkich Dobr Náſzych
Krolewſkich, Duchownych, Miaſt, Miáſteczek, Wśi, Słobod, Dobr
Ziemſkich Szláchecktch, Jurydyk oboygá Stanow Abiurat ſłucháć,
y one przyimowáć będą powinni tym ſpoſobem: Naprzod PP. Se-
natorowie wſzyſcy *in genere*, ták Duchowni, iáko y Swieccy, y
wſzyſtkie Duchowieńſtwo, iáko też y wyżśi y mnieyśi Urzędnicy
W. X. Lit. tudźieſz Ziemſcy y Grodzcy, y wſzyſcy Obywátele W.
X. L. *cujuscunq; ſtatûs conditionis & Præeminentiæ*, tákże Ekono-
mowie Dobr Náſzych, y wſzyſcy Záſtáwnicy, Arendarze, zá Prá-
wámi ſłuſznemi záſtáwnemi y Arendownemi, przyznánemi z Dobr
Náſzych Duchownych y Ziemſkich, ſami Poſſeſſorowie w Ekono-
miách, Dźierżáwách náſzych Ekonomowie, Dożywotnicy, y ći kto-
rzy ná dźieśiątym groſzu Dobrá náſze trzymáią, tákże *Tutores pro
Pupillis*, Tátárowie we wſzyſtkich Woiewodztwách y Powiátach
Náſzych ſami przyśięgáć máią. Doſtátecznie wſzyſtkie Miáſtá,
Miáſteczká, Wśi, Kárczmy, y Młyny, Rudy, Smolne, Budy, Huty,
Pápiernie, Prochownie, ktore także zá Dymy rozumiáne byáź máią,
fidelitèr zweryfikowawſzy, y wiele wſzyſtkich w ktorey máiętności,
Dymow Mieyſkich, Szockich, Zydowſkich, Tátárſkich, we Wśiách
Chłopſkich ſpiſáć, ták iednák, áby *oneribus Reipubl:* wyſtárczyć
mogli, Regeſtr *in genere* Dymow z podpiſem Ręki ſwoiey, do Gro-
du prezentowáć, y Jurament przed zupełnym Grodem, lub Sądem
Fiſkálnym, w ktorym *Bona conſiſtunt*, wypełnić máią Rotą w te ſło-
wá: Ja N. przyśięgam Pánu BOGU Wſzechmogącemu w Troy-
cy Swiętey Jedynemu ná tym: Iż Ja prawdźiwie w Máiętnośćiách
moich, Dźierżawách, y Ekonomiách w rożnych Woiewodztwách
y Powiátach będących, liczbę wſzyſtkich Dymow Mieſzczan,
Szotow, Zydow, Tatárow, Poddánych we Wśiách, tákich Dymow,
ktore *oneribus* Rzpltey wyſtarczyć mogą, żadnym ſpoſobem nie
ochroniłem, y ochraniáć Urzędnikom nie roſkazałem, y onych przed
poráchowániem Dymow nie wypráwiłem, áni wypráwiáć nie ka-
załem, cudzych u śiebie ochraniáć nie dopuśćiłem, áni też nikomu
Práwem zaſtáwnym y Arendownym, dla uchylenia śię od Juramen-
tu po Conſtytucyi teráźnieyſzey *incondicto antedatam* nápiſanym,
żadney

adney moiey máiętności nie ustąpiłem, y z niey podatek według
Uchwały Seymowey sprawiedliwie oddam, y Urzędnikom roskáżę
oddáć, ták mi BOZE dopomoż y Męká iego Swiętá. Ci ktorzy
w rożnych Woiewodztwách y Powiátách Máiętności swoie maią,
przed iednym ktorymkolwiek Sądem Grodowym, lub Fiskálnym
wykonawszy przysięgę, átteftácyą wykonáney przysięgi według
tych Regestrow w Grodźie produkowánych, y Urzędownie suscepowánych,
pokazawszy *pro rato & firmo* máią bydź akceptowáne.
Ci záś, ktorzy Dobrá swoie w W. X. L. y w Koronie máią, á sami
zá gránicą rezyduią, y do Xięstwá Lit. przybyć nie mogą, lub w
Assessoryi W.X.Lit. lub w Grodźie Koronnym zupełnym, á nie przed
iednym Regentem Jurament wykonáć, Rotą wyżey specyfikowáną,
y átteftácye wźiąwszy do káżdey Máiętności swoiey odesłáć, y według
onych Urzędnikom swoim podatki od Rzpltey uchwalone,
oddawáć rozkazáć powinni będą, obliguiąc w tym *fidem & conscientiam*
Stároftow, y Urząd do tego należący, ażeby tey Przysięgi
żadnemu nie opuszczáli, y átteftácyi áż skutecznie wysłuchawszy
Juramentu nie wydawáli. A Wielebni Biskupi *per duas Personas
Spirituales ex Capitulo ratione bonorum Episcopalium, & Spiritualium.*
Metropolitá, Archiepiskopowie, Episkopowie, lub w Grodźie
ktorym, lub w Sądách od nas náznáczonych tákową Rotą Przysięgę
wykonáć máią. A *super Bona Terrestria* Duchowni *Hæredes
& Possessores Bonorum nemine excepto,* tákże drudzy Xiężą,
wszyscy, Proboszczowie, Kánonicy, Opáci, Plebani, Wikáryuszowie,
Stársi Zakonow wszystkich *in genere,* przed Urzędem Grodzkim
wykonáć powinni. Pánny Zakonne Stársze *Regulæ strictæ* u kraty
Klatztorney zá ziáchániem do nich Grodu z Kápłánem, Inne záś
latioris observantiæ same u Sądu *comparentes* tákąż Rotą Przysięgę
wykonáć máią. Duchowieństwo Religij Greckiey *in genere* wszystko,
Zakonnicy y Zakonnice w Unij Swiętey y Dysunij będące,
wszyscy Dyssydenci, według wzwyż opisanego porządku Przysięgę
wykonáć máią, ktorą Rotę sam Pisarz Grodzki czytać ma, od
Przysięgi nic sobie Sąd pretendowáć nie powinien, *sub privatione
Officij,* krom átteftácyi wydánia, od czego nád groszy trzy pretendowáć
nie powinien; Co wszystko po relácyinych Seymikách iák
nayprędzey ma się expedyowáć, dla czego snadnieyszego wykonánia
Trybunał Głowny W. X. L. *post spatium* dwoch álbo trzech
Niedźiel, po Limićie Seymu teráźnieyszego, áby się limitował *authoritate
præsentis Conventûs* postánawiamy.

Wárunek Woyská W. X. Litewskiego.

KIedy nas *fatorum inclementia* dotąd *in ea statione* mieć chćiáł, że ieszcze pożądánego Pokoiu nie możemy widźieć ápparencyi, záczym konserwuiąc własne śiły Rzptey, y Woyská W. X. L. według dánego *ad Archivum* skryptu, ná teráźnieyszym Seymie ná Woiewodztwá y Powiáty, bierzemy Repártycyą do Krolewszczyzn, *Dispositio* záś tego, ná przyszłey da BOG Reássumpcyi Seymu, z przytomnemi Wielmożnemi Hetmánámi y Ministrámi umowić mamy. A teraz áby Woysko W. X. L. *in spatio* odłożenia Seymu teráźnieyszego, dostarczáiący mogło mieć swoy sustentáment, y záchęcenie do dźieł Rycerskich, kurrencye Czopowego, Szelężnego, y wszystkich Extraordynáryinych podatkow, ná to obracamy. Po expedyowáney záś nowey ábiuraćie, *ad referendum* do Bráci wszystko odkładamy. Wáruiąc to sobie, áby *in practicata vocabula* Brygádyerow, Kryskommissárzow, *tanquam nomina exotica numerum* Generałow, y onych Gáźie *in perpetuum* ábroguiemy, Generałow, Máiorow dwoch tylko, iednego do Káwáleryi, drugiego do Infanteryi, y innych Officyerow według dawnych zwyczáiow záchowuiemy. Więc że mimo dawnieysze Práwá y Constytucye *de disciplina militari* opisane, Woysko W. X. L. przestępuie *orbitam de Immunitate* Dobr Ziemskich Duchownych, Stołowych Nászych, y Donátáryuszow, kiedy Kommissoryaty & *ex arbitria impositione* Ustáwy y Kontrybucye ná Dobrá Ziemskie Duchowne zágęśćiły się, ktore wszystkie extorsye do kálkulácyi z Woyskiem do przyszłey Seymu reássumpcyi odkładáią się. Teraz wáruiemy *in futurum* & *publicâ lege cavemus*, *reassumendo* dawnieysze y świeższe Constytucye *de immunitate* Dobr Ziemskich y Duchownych, áby władza Buławy żadnym pretextem nie interessowáłá sie, *sub pœnis in volumine Legum expressis*, y cokolwiek pokaże się exákcyi, wiolencyi, zá Ordynánsem, lub Commissoryatem Wielmożnego Hetmáná, tedy sami Wielmożni Hetmáni W. X. L. *in quovis foro respondere* & *præviâ deductione refundere* powinni będą. Zábieráiąc się záś *ad realem* Woysku W. X. L. *mercedem*, ná przyszłey da BOG reássumpcyi Seymu, *adæquata* chcąc wynáleść zápłácenia Woysku W. X. L. *media*, Wielmożnemu Kotłowi Podskárbiemu W. X. L. y innym, ktorzy się *in antecessum* Skárbu tknęli, *injungimus*: Aby ze wszelką *ad calculum* gotowośćią, ná przyszłą Seymu Reássumpcyą stawáli. Nie widząc záś czásu y pory potemu, *neq; necessitatem* Trybunału Skár-

bowego,

ego, *intra Limitam* Seymu teráźnieyszego, ponieważ y *modus* atkow *reservatur.* Więc y Trybunał Skárbowy W.X.L. wszel-tego Trybunału Jurysdykcyą zátámowawszy, *ad terminum* odło-nia Seymu teráźnieyszego *reassumptionem*, & *circumscriptionem* ego odkładamy.

Commissya do nowych Abjurat należąca między Do-brámi Szlácheckiemi Ziemskiemi, y między Krolewskiemi w Powiećie Pinskim.

PRzestrzegáiąc, áby sprawiedliwość Swięta w Páństwách nászych ná ktorey wszystkie Kátolickie Krolestwá funduią się, káżdemu oświádczona była, gdy w tym czáśie nowych Abjurat W. X. Litt. doniesione Nam od Urodzonych Posłow ná Seym teráźnieyszy, Po-wiátu Pińskiego záchodzące, Ziemskich Dobr z Krolewczyznámi, między Obywátelámi Powiátu tego dyfferencye, á zátym trudność w Abjuratách nowych Dymow, wzáiemnie sobie pretenduiących gruntow, więc áby należyta w tych dysquizycyách zayść mogłá decyzya, ná uśilne tychże Urodzonych Posłow Powiátu Pińskiego Instáncye, Commissyą między Dobrámi Ziemskiemi Szlácheckiemi y Krolewskiemi postánawiamy, zá powszechną wszystkich Stanow Rzptey ná teráźnieyszy Seym zgromádzonych zgodą, y Urodzo-nych Piotrá Godębskiego, Chorążego, Stepháná Chrzánowskiego, Podsędká, Micháłá Orzeszka, Podstolego, Káspra Páryszewiczá, Horodniczego, Jozefa Protászewiczá, Cześniká, Jozefa Płáskowi-ckiego, Łowczego, Urzędnikow Pińskich zá Commissarzow *ex dele-ctu* Urodzonego Márszałka Seymowego náznáczamy, dáiąc moc *praesenti Lege*, áby ziáchawszy *in praefixo* od śiebie *termino*, *non ob-stante unius alteriusve absentia*, *ad fundum* kędy iest kontrower-sya należyćie według Práwá Pospolitego Sąd, y Decyzyą finálną *absq; ulla exceptione fori* ferowáli, w czym *plenariam* dáiąc *potesta-tem*, *securitatem* Sądu tego, *praesenti authoritate cavemus.* Ciż Kommissarze *explere* Jurament Commissarski powinni będą *circa Inchoationem actus.*

Desideria Woiewodztw y Powiátow W. X. L. że się w teraźniey-szym czáśie Seymu tego mieśćić nie mogły, do przyszłey Reássum-pcyi chcąc ukontentowáć *vota Populorum* odkładamy.

STANISŁAW DENHOFF, Hetman Polny W.X.L. Mie-cznik Koronny, Márszałek Seymowy Kołá Rycerskiego, *mpp*

 Theodor

Theodor Potocki, Biskup Chełmiński y Pomezáński, Administrator *minat Wármiński y Sámbiński, Deputat do Constytucyi z Se-* *natu,* salvis Juribus, Immunitatibus, & Prærogativis Ec- clesiasticis. *mpp.*

Piotr ná Kczewie Kczewski, Woiewoda Málborski, De- *putat z Senatu z Wielkiey Polskiey do Konstytucyi.* mpp.

Adam Szániáwski, Kásztelan Lubelski, Deputat do Kon- *stytucyi z Máłey Polski z Senatu.* mpp.

Władysław Hrábiá ná Wiśnicách y Niesuchoiezách S- *piehá, Woiewodá Brzeski, Deputat do Konstytucyi z Sena-* *tu W. X. Litt.* mpp.

Michał z Koźielską Kniáź Puzyná, Stárostá Wiski, De- *putat do Konstytucyi z Prowincyi Wielkopolskiey.* mpp.

Stánisław Młocki, Stárostá Ziemi Zakroczymskiey, Depu- *tat do Constytucyi z Prowincyi Wielkopolskiey,* mpp.

Károl ná Smogorzewie Wąsowic, Podkomorzy Generálny *Powiátow y Ziemi Woiewodztwá Sendomirskiego, Deputat* *do Konstytucyi z Prowincyi Małopolskiey.* mpp.

Woyćiech z Krzywonogi y z Grotkowá Łoś, Podstoli Zie- *mi Lwowskiey, Deputat do Konstytucyi z Prowincyi Má-* *łopolskiey.* mpp.

Wincenty Piotr Wołłowicz, Referendarz W. X. L. Po- *seł Woiewodztwá Wileńskiego, Deputat do Konstytucyi z* *W. X. L.* mpp.

Piotr Stánisław Godźiembá Godebski, Chorąży y Poseł *Powiátu Pińskiego, Deputat do Konstytucyi Seymu z W.* *Xięstwá Litewsk.* mpp.

Gábryel Piotr Neronowicz Szpiłłowski, *Stolnik Rzeczycki, Stárostá Steygwilski,* *J. K. M. Sekretarz.* mpp.

36000
36000
36000
36000 1000
80000
1000
1490000

800000
400000
200000

168
164
332